

AKTUALITY

december 2017/2

Novela Obchodného zákonníka

Dňa 12.10.2017 Národná rada SR schválila novelu Obchodného zákonníka (Zákon č. 264/2017 Z.z.). Novela nadobúda účinnosť 1. januára 2018 okrem niektorých bodov, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. septembra 2018. Dňom vyhlásenia (08.11.2017) nadobudli účinnosť ustanovenia o zmene úpravy splynutia, zlúčenia a rozdelenia spoločnosti (s osobitnou úpravou pre tých, ktorí už premeny spoločností začali uskutočňovať), zmeny v Trestnom zákone (zavedenie trestného činu nekalej likvidácie a nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu štatutárnym orgánom včas) a ustanovenia o novej povinnosti ohľadom správy audítora pri premenách spoločností.

Rozšírenie dôvodov diskvalifikácie členov štatutárnych orgánov obchodných spoločností

- Podľa znenia Obchodného zákonníka platného do konca roku 2017 môže súd rozhodnúť, že fyzická osoba nesmie vykonávať funkciu člena štatutárneho orgánu alebo člena dozorného orgánu v obchodnej spoločnosti alebo družstve. Okrem súdu nemôže rozhodnúť žiadny orgán štátnej správy o tom, že niekto skončí vo svojej funkcii člena štatutárneho orgánu alebo dozorného orgánu. Od roku 2018 bude môcť rozhodnúť o vylúčení fyzickej osoby z funkcie štatutárneho orgánu alebo dozorného orgánu aj iný orgán štátnej správy. Možnosť vydania takéhoto rozhodnutia musí upravovať konkrétny zákon a taktiež musí upravovať aj to, z akého dôvodu je možné vylúčiť fyzickú osobu z funkcie člena štatutárneho orgánu alebo dozorného orgánu.

Doplnenie úpravy ochrany obchodného tajomstva

- V Obchodnom zákonníku sa zaviedli tri základné pojmy súvisiace s obchodným tajomstvom:
 - majiteľ obchodného tajomstva,
 - rušiteľ obchodného tajomstva a
 - tovar porušujúci právo k obchodnému tajomstvu.
- Obchodný zákonník podrobne definuje, kedy dochádza k porušeniu obchodného tajomstva. Porušenie obchodného tajomstva definuje ako konanie spočívajúce v neoprávnenom získaní, neoprávnenom využití alebo neoprávnenom sprístupnení obchodného tajomstva. Okrem toho sú v Obchodnom

zákonníku uvedené aj výnimky, kedy sa predmetné konanie nepovažuje za porušenie obchodného tajomstva.

Schvaľovanie účtovných závierok a ich ukladanie do zbierky listín

- Zjednocuje sa úprava Obchodného zákonníka s úpravou zákona o účtovníctve. Po novelizácii Obchodného zákonníka od roku 2018 bude vyslovene uvedené, že príslušný orgán s.r.o., a.s. a j.s.a. musí **predložiť účtovnú závierku na schválenie príslušnému orgánu tak, aby ju tento orgán schválil do 12 mesiacov odo dňa, ku ktorému sa zostavuje**. Povinnosť uložiť účtovnú závierku do zbierky listín je do 9 mesiacov odo dňa jej zostavenia; to neplatí, ak sa do zbierky listín ukladá podľa osobitného predpisu. Platí úprava § 23a zákona o účtovníctve – ukladanie do registra najneskôr do 6 mesiacov od dátumu, ku ktorému sa zostavuje (aj neschválená účtovná závierka – následne sa do registra ukladá oznámenie o jej schválení).

Rozšírenie zodpovednosti členov štatutárnych orgánov obchodných spoločností

- **Bývalý člen štatutárneho orgánu bude od roku 2018 povinný podať návrh na zrušenie obchodnej spoločnosti, ak nebude mať nástupcu.**

V prípade vzdania sa funkcie alebo zániku funkcie člena štatutárneho orgánu odvolaním vzniká bývalému členovi štatutárneho orgánu povinnosť podania návrhu na zrušenie spoločnosti, ak nie je v obchodnom registri zapísaný jediný štatutárny orgán do 60 dní od uplynutia 3-mesačnej lehoty od zániku funkcie podľa § 66 ods. 1 Obchodného zákonníka.

- **Skryté/tieňové riadenie obchodných spoločností**

Obchodný zákonník bude s účinnosťou od roku 2018 obsahovať ustanovenie, podľa ktorého má povinnosti štatutárneho orgánu aj osoba, ktorá fakticky (skutočne) vykonáva pôsobnosť štatutárneho orgánu bez toho, aby bola do takejto funkcie vymenovaná alebo ustanovená. Takáto osoba bude najmä povinná konať s odbornou starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Pri porušení týchto povinností bude mať rovnakú zodpovednosť ako samotný člen štatutárneho orgánu.

- **Zodpovednosť ovládajúcej osoby za úpadok ovládanej osoby**

V súčasnosti pre s.r.o., a.s. aj j.s.a. platí, že tieto spoločnosti ručia za svoje záväzky celým svojím majetkom, ale ich spoločníci za záväzky svojich spoločností nezodpovedajú. Po novele Obchodného zákonníka s účinnosťou od roku 2018 aj spoločníci s.r.o., a.s. a j.s.a. v niektorých prípadoch budú zodpovedať za záväzky spoločnosti. Takáto zodpovednosť sa bude týkať osôb ovládajúcich spoločnosť, čiže tých, ktoré majú väčšinový podiel na hlasovacích právach spoločnosti samostatne alebo na základe dohody s inými spoločníkmi.

Spoločník s väčšinovým podielom v spoločnosti (ovládajúca osoba) bude zodpovedať veriteľom ovládanej spoločnosti za škodu spôsobenú úpadkom tejto ovládanej spoločnosti, ak svojím konaním k tomuto úpadku podstatne prispeje. Tejto zodpovednosti sa spoločník s väčšinovým podielom zbaví, ak preukáže, že postupoval informovane a v dobrej viere, že koná v prospech spoločnosti. Úpadkom na tieto účely sa bude rozumieť nielen konkurz, ale aj situácia, ak konkurz nebude môcť byť pre nedostatok majetku vyhlásený alebo bude z takéhoto dôvodu zrušený alebo ak exekúcia alebo obdobné vykonávacie konanie vedené voči firme bude z takéhoto dôvodu ukončené.

- **Sprísnenie podmienok pri zápise/zmene členov štatutárnych orgánov obchodných spoločností do obchodného registra**

Podpisové vzory musia byť vlastnoručne podpísané v prítomnosti notára alebo ním povereného zamestnanca alebo povereného zamestnanca obce. Nesplnenie tejto povinnosti nie je dôvodom na odmietnutie vykonania zápisu, ale hrozí sankcia vo forme pokuty do výšky 3 310 Eur.

- **Osobitný dôvod zániku funkcie člena štatutárneho orgánu**

Ak podľa žinostenského zákona člen štatutárneho orgánu nespĺňa podmienky na výkon funkcie, funkcia zaniká dňom, keď tieto podmienky prestal spĺňať- napr. nesplnenie podmienky bezúhonnosti.

- **Rozšírenie povinností bývalého člena štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti na súčinnosť**

Za obdobie, v ktorom pôsobil štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu v tejto funkcii má povinnosť poskytnúť primeranú súčinnosť súdu, správcovi dane, sociálnej poisťovni, zdravotnej poisťovni, správcovi alebo súdnemu exekútorovi v rozsahu, ako môže prispieť k objasneniu otázok, ktorých sa súčinnosť týka.

Opatrenia v súvislosti so zneužitím ustanovení o splynutí, zlúčení alebo rozdelení spoločností

- Doterajšie ustanovenie § 69 upravujúce zrušenie spoločnosti bez likvidácie sa doplnilo o odseky 11-15 sprísňujúce podmienky procesu zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia spoločností. Dôležitou zmenou je právna úprava v odseku 11, podľa ktorého ku dňu účinnosti splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia musia byť splnené nasledovné podmienky:

a) hodnota záväzkov nástupníckej spoločnosti nesmie presahovať hodnotu jeho majetku, (v takomto prípade by išlo o predĺženú spoločnosť, z čoho vyplýva pre spoločnosť a jej štatutárne orgány povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu pod následkom sankcií) – do hodnoty záväzkov sa však nezapočítavajú záväzky vyplývajúce zo záväzku podriadenosti,

b) nástupnícka spoločnosť alebo zanikajúca spoločnosť nesmú byť v likvidácii,

c) voči nástupníckej spoločnosti alebo zanikajúcej spoločnosti nemôžu pôsobiť účinky konkurzu, z toho platí výnimka, ak správca konkurznej podstaty súhlasí so zlúčením alebo splynutím alebo rozdelením spoločností,

d) voči nástupníckej spoločnosti alebo zanikajúcej spoločnosti nemôžu pôsobiť účinky reštrukturalizačného konania alebo povolenia reštrukturalizácie,

e) voči nástupníckej spoločnosti alebo zanikajúcej spoločnosti sa nemôže viesť konanie o ich zrušení a nemôžu byť súdom alebo na základe rozhodnutia súdu zrušení.

Na uvedené prípady, v ktorých nemôže dôjsť k splynutiu, zlúčeniu alebo rozdeleniu spoločnosti nadväzuje zakotvenie povinnosti členom orgánov spoločností zdržať sa konania a úkonov smerujúcich k jej splynutiu, zlúčeniu alebo rozdeleniu, za predpokladu, že možno predpokladať, že nie sú splnené podmienky na zlúčenie, splynutie podľa uvedeného ustanovenia § 69 odseku 11. Ide o právnu povinnosť pri porušení ktorej členom orgánov vzniká povinnosť na náhradu škody voči veriteľom.

Dôležitou povinnosťou spoločností, ktoré sa zlučujú alebo splyňujú alebo sa rozdeľujú je, že v procese prípravy zlučovania a splynutia musia predložiť návrh zmluvy o splynutí, zlúčení alebo rozdelení alebo návrh projektu rozdelenia, ktorý sa predkladá spoločníkom alebo akcionárom spoločností, musí každá zanikajúca spoločnosť doručiť príslušnému správcovi dane, ktorým je daňový úrad alebo colný úrad, najneskôr v lehote 60 dní pred dňom konania valného zhromaždenia, na ktorom sa má rozhodnúť o schválení návrhu zmluvy o zlúčení, splynutí alebo návrhu projektu rozdelenia spoločností. Zabezpečuje sa tým kontrola správcov dane, aby nedošlo k obchádzaniu zákona a zneužitiu procesu splynutia alebo zlúčenia na zbavenie sa záväzkov voči veriteľom.

Po prijatí rozhodnutia o fúzii a pred podaním návrhu na zápis do obchod. registra **auditor vyhotoví správu**, ktorá osvedčuje, že za predpokladu zachovania stavu zúčastnených spoločností k rozhodnému

dňu budú splnené podmienky podľa odseku 11 písm. a) Obchodného zákonníka - hodnota záväzkov nástupníckej spoločnosti nesmie presahovať hodnotu jej majetku. Ak je zanikajúcou spoločnosťou spoločnosť, ktorá nemá povinnosť nechať si overiť účtovnú závierku audítorom, súčasťou správy je aj osvedčenie audítora, že pohľadávky a záväzky zanikajúcej spoločnosti zodpovedajú ekonomickej skutočnosti ku dňu predchádzajúcemu rozhodujúcemu dňu. Správa audítora je povinná pre všetky zúčastnené spoločnosti, aj keď by inak nemali povinnosť overenia účt. závierky audítorom. Správa audítora je povinná príloha k návrhu na zápis do obchodného registra a zároveň sa zakladá do zbierky listín.

Správa audítora sa nevyhotovuje ak sa vyhotoví správa nezávislého experta podľa § 218a ods. 3 Obchodného zákonníka (správa o preskúmaní návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí) a táto správa obsahuje aj osvedčenie splnenia podmienky - hodnota záväzkov nástupníckej spoločnosti nesmie presahovať hodnotu jej majetku.

Opatrenia v súvislosti s návrhom na výmaz spoločnosti z obchodného registra

- Na zabránenie výmazu spoločnosti z obchodného registra, ktorá návrh podáva účelovo, aby sa vyhla povinnosti plniť záväzky voči veriteľom sa novelizovalo ustanovenie § 68 a sprísnil podmienky na výmaz s tým, že spoločnosť bude musieť k návrhu na výmaz v prípade, že sa nejedná o zrušenie spoločnosti bez likvidácie s právnym nástupcom, pripojiť súhlas správcu dane alebo colného úradu. Novou povinnosťou bude aj pripojenie súhlasu Sociálnej poisťovne s výmazom spoločnosti v prípade, ak je spoločnosť evidovaná v zozname dlžníkov Sociálnej poisťovne. Za tým účelom sa novelizoval aj Zákon o Sociálnej poisťovni v čl. VI. tohto zákona a upravujú sa podmienky vydania súhlasu, ako aj prípady, keď môže generálny riaditeľ dať výnimku z povinnosti vyžiadania súhlasu.

Zákaz založenia spoločnosti s ručením obmedzeným

- V prípade, ak je osoba, ktorá chce založiť spoločnosť s ručením obmedzeným vedená v zozname daňových dlžníkov, alebo dlžníkov Sociálnej poisťovne, nemôže takúto spoločnosť založiť. Výnimku z tohto zákazu predstavuje, ak správca dane, ktorým je daňový alebo colný úrad alebo Sociálna poisťovňa, kde je vedený ako dlžník na založenie spoločnosti udelí súhlas. Táto osoba vedená ako dlžník v uvedených zoznamoch, musí súhlas správcu dane alebo Sociálnej poisťovne pripojiť k návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra.

Zákaz prevodu obchodného podielu

- Spoločníkovi sa zakazuje previesť svoj obchodný podiel na iného spoločníka alebo inú tretiu osobu, ak sa voči spoločnosti vedie konanie o jej zrušení a ak je spoločnosť zrušená súdom alebo ak voči spoločnosti pôsobia účinky vyhlásenia konkurzu alebo povolenia reštrukturalizácie.
- Spoločnosť má povinnosť si vyžiadať súhlas správcu dane pred podaním návrhu na zápis zmeny spoločníka len v prípade ak ide o väčšinový podiel a ak spoločník alebo nadobúdateľ sú vedení v zozname daňových dlžníkov.

Kapitálový fond z príspevkov

- Novelou Obchodného zákonníka sa umožňuje spoločnosti popri rezervnom fonde vytvoriť kapitálový fond z príspevkov akcionárov. Ak chce spoločnosť vytvoriť kapitálový fond musí jeho vytvorenie upraviť v zakladateľskej zmluve alebo v stanovách spoločnosti. V prípade, že sa má vytvoriť pri založení spoločnosti, jeho vytvorenie musia schváliť zakladatelia spoločnosti. V prípade, že sa akcionári dohodli na jeho vytvorení v priebehu existencie spoločnosti, návrh na jeho vytvorenie musí byť predložený na schválenie valnému zhromaždeniu. Spôsob splatenia a lehotu splatenia musia akcionári upraviť v zakladateľskej zmluve alebo v stanovách spoločnosti. Použijú sa pri tom primerane ustanovenia o splácaní vkladu akcionárov. Kapitálový fond vzniká okamihom splatenia všetkých príspevkov

akcionárov. V stanovách by sa malo upraviť aj použitie kapitálového fondu. Ak to nevyklučuje osobitný predpis splatený kapitálový fond sa môže použiť na prerozdelenie medzi akcionárov alebo na zvýšenie základného imania spoločnosti.

SPOLOČNOSŤ V KRÍZE

Zároveň upozorňujeme aj na ustanovenia Obchodného zákonníka týkajúce sa **spoločnosti v kríze** (§ 67a až 67i Obchodného zákonníka).

Porušenie ustanovení Obchodného zákonníka má priamy vplyv na štatutárnych zástupcov spoločností, ktorí nesú osobnú zodpovednosť a môžu byť súčasťou prípadného súdneho sporu. Ustanovenia sa týkajú tých spoločností, ktoré sú platobne neschopné, majú nízky pomer vlastného imania a záväzkov alebo majú záporné vlastné imanie. V prípade, že spoločnosť sa nachádza v kríze ku koncu roka, tak je možné, že túto skutočnosť bude musieť zverejniť vo svojej účtovnej závierke.

Obchodná spoločnosť je v kríze, ak je v (1) úpadku alebo ak (2) jej úpadok hrozí

(1) Spoločnosť je v úpadku vtedy, ak je predĺžená alebo platobne neschopná.

a) Spoločnosť je predĺžená vtedy, ak má viac ako jedného veriteľa a hodnota jej záväzkov presahuje hodnotu jej majetku (má záporné vlastné imanie). Úpadok spoločnosti z dôvodu jej predĺženia je spojený s povinnosťou štatutára podať návrh na vyhlásenie konkurzu alebo reštrukturalizáciu spoločnosti.

b) Spoločnosť je platobne neschopná vtedy, ak nie je schopná plniť 30 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky viac ako jednému veriteľovi. V prípade, ak je úpadok spoločnosti spôsobený jej platobnou neschopnosťou, potom spoločnosť čelí bezprostrednému riziku, že na návrh na konkurz podá voči spoločnosti ktorýkoľvek z jej neuspokojených veriteľov.

(2) Spoločnosti úpadok hrozí vtedy, ak pomer jej vlastného imania a záväzkov je menej ako 6 ku 100 (rok 2017) a od roku 2018 bude platiť pomer 8 ku 100.

Z pohľadu štatutárneho zástupcu obchodnej spoločnosti je dôležité, aby pravidelne a s odbornou starostlivosťou sledoval účtovnú závierku a finančnú situáciu spoločnosti a aby vedel rozlíšiť situáciu, kedy sa spoločnosť už nachádza v úpadku a kedy jej úpadok ešte len hrozí. V oboch prípadoch je štatutárny zástupca povinný vykonať všetky opatrenia, aby krízový stav v spoločnosti odstránil, napríklad tým, že zväží splatenie peňažných záväzkov, ktorí sú viac ako 30 dní po lehote splatnosti, ešte pred koncom roka.

Stav, kedy spoločnosti úpadok ešte "iba" hrozí, nie je spojený s bezprostrednou hrozbou konkurzného alebo reštrukturalizačného konania, ale je spojený s nasledujúcimi právnymi dôsledkami:

a) všetky plnenia od spoločníkov, akcionárov, štatutárnych zástupcov a od spriaznených osôb, ktoré spoločnosť prijala v situácií, keď sa nachádzala v kríze im nemôžu byť vrátené skôr, ako sa z krízy spoločnosť dostane. Navyše platí, že ani ich prípadným vyplatením sa spoločnosť nemôže do krízy opäť dostať. Tieto plnenia, prijaté počas obdobia krízy sa považujú za plnenia nahrádzajúce vlastné zdroje spoločnosti;

b) ak spoločnosť v rozpore so zákazom vráti plnenie nahrádzajúce vlastné zdroje (za vrátenie sa považuje aj započítanie), musí sa takéto plnenie spoločnosti vrátiť naspäť a štatutárni zástupcovia sú povinní tieto plnenia spätne vymáhať. Za spätné vrátenie plnenia spoločnosti ručia spoločne a nerozdielne všetci štatutárni zástupcovia, ktorí vykonávali túto funkciu v čase poskytnutia plnenia v rozpore so zákazom a tiež

aj tí členovia štatutárneho orgánu, ktorí vykonávali túto funkciu v období, v ktorom spoločnosť nárok na vrátenie plnenia neuplatňovala.

c) Ak osoba, od ktorej by sa plnenie považovalo za plnenie nahrádzajúce vlastné zdroje je súčasne ručiteľom alebo poskytla záloh alebo zábezpeku na úhradu záväzkov spoločnosti, potom sa môžu veritelia spoločnosti uspokojovať z takéhoto ručenia alebo zábezpeky bez toho, aby svoje právo museli najprv uplatňovať voči spoločnosti.

**Uvedené informácie majú všeobecný charakter.
Pri riešení konkrétnej situácie odporúčame problém prekonzultovať.**

Kontakty:

Ing. Ladislav Pompura
pompura@monarex.sk
0905 323 949

Ing. Silvia Strečková
sstreckova@monarex.sk
0907 313 929

Ing. Pavol Predanócy
ppredanocy@monarex.sk
0918 438 682

Ing. Zuzana Poliačiková
zpoliacikova@monarex.sk
0917 484 418